

БІНИЦЬКА Катерина – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29000, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2111-5275>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/A-6231-2019>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.18/50.1>

Бібліографічний опис статті: Біницька, К. (2024). Військово-патріотичне виховання старшокласників у системі освіти США: досвід для України. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*, 18(50), 9–16, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.18/50.1>

ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ У СИСТЕМІ ОСВІТИ США: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація. У статті вивчено особливості військово-патріотичного виховання старшокласників у системі освіти США. Акцентовано, що у системі освіти США акцентують на тому, що патріотизм – це не тільки любов до своєї країни, це також означає любити та поважати своїх співгромадян. А військово-патріотичне виховання старшокласників як громадян – це загальна місія, що стосується діяльності шкіл не тільки у США, а й в Україні. У статті визначені цікаві та ефективні, на нашу думку, форми військово-патріотичного виховання старшокласників у системі освіти США. До перспективних напрямів використання американського досвіду в освітню систему України нами віднесено: корпус підготовки молодших офіцерів запасу (Junior Reserve Officers Training Corps (JROTC)), який було створено 1916 року та ефективно функціонує і до сьогодні. Корпус підготовки молодших офіцерів запасу (Junior Reserve Officers Training Corps (JROTC)) діє як у державних, так і у приватних закладах освіти; програму Військовий орден (Military Order's), яка зосереджена на освіті, розвитку та визнанні молоді. Ця програма військово-патріотичного виховання складається з наступних елементів: конференція молодіжного лідерства (молодіжне лідерство: патріотичне та громадянське виховання); конкурс есе; семінари молодіжного лідерства; масування кольорів; проведення військово-патріотичного виховання у державних школах США. У статті описано досвід Школи «Американська спадщина» (American Heritage Charter School), яка розташована в сільській місцевості округу Бонневіль. У цій школі пропонується безкоштовне, суворе та патріотичне виховання. Місією школи визначено – виховати патріотичних та освічених лідерів відповідно до вислову Джеймса Медісона «Розвиток і поширення знань є єдиним гарантом справжньої свободи»; діяльність військових шкіл США (Military School USA). У військових школах здійснюється всебічна освіта (розум, тіло та дух). Військово-патріотичне виховання в США – це набагато більше, ніж фізичні вправи та марші. Учні, які отримали освіту у військових школах, часто стають успішними, незалежними мислителями, лідерами та чудовими стратегами.

Ключові слова: військово-патріотичне виховання, система освіти, старшокласники, США, Україна.

ВІНУТСКА Катерина – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Proskurivskogo pidpillya str., 139, Khmelnytskyi, 29000, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2111-5275>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/A-6231-2019>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.18/50.1>

To cite this article: Binytska, K. (2024). Viiskovo-patriotychnе vykhovannia starshoklasnykiv u systemi osvity SSHa: dosvid dlia Ukrainy [Military-patriotic education of high school students in the USA education system: experience for Ukraine]. *Human Studies. Series of Pedagogy*, 18(50), 9–16, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.18/50.1>

MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE USA EDUCATION SYSTEM: EXPERIENCE FOR UKRAINE

Summary. *The article examines the peculiarities of military-patriotic education of high school students in the USA education system. It is emphasised that the US education system emphasises that patriotism is not only love for one's country, it also means love and respect for one's fellow citizens. And the military-patriotic education of high school students as citizens is a common mission that concerns the activities of schools not only in the United States but also in Ukraine. The article identifies interesting and effective, in our opinion, forms of military-patriotic education of high school students in the USA education system. Among the promising areas of application of the American experience in the educational system of Ukraine are the following: the Junior Reserve Officers Training Corps (JROTC), which was established in 1916 and is still functioning effectively today. The Junior Reserve Officers Training Corps (JROTC) operates in both public and private educational institutions; the Military Order's programme, which focuses on the education, development and recognition of young people. This programme of military-patriotic education consists of the following elements: a youth leadership conference (Youth Leadership: Patriotic and Civic Education); an essay contest; youth leadership workshops; colour painting; and military-patriotic education in USA public schools. The article describes the experience of the American Heritage Charter School, which is located in rural Bonneville County. This school offers free, rigorous and patriotic education. The mission of the school is to educate patriotic and educated leaders in accordance with James Madison's statement "The development and dissemination of knowledge is the only guarantee of true liberty"; Military School USA. Military schools provide comprehensive education (mind, body and spirit). Military and patriotic education in the United States is much more than physical exercises and marches. Students educated in military schools often become successful, independent thinkers, leaders and excellent strategists.*

Key words: *military-patriotic education, education system, high school students, USA, Ukraine.*

Вступ. Сьогодні у складний період наростання військово-економічних подій в Україні, де є ситуація із зростання масштабів воєнних дій, а також час викликів, протиріч і розбіжностей у різних куточках світу змушують усіх, кому не байдужа доля і майбутнє Батьківщини, бути пильними. Тому, для України проблема громадянського та патріотичного виховання є соціально важливими освітніми результатами, які є необхідними для підтримки військової, економічної та соціальної стабільності, розвитку нашої країни. Передусім через ефективну діяльність системи шкільної освіти щодо виховання патріотизму в кожній країні світу закладають фундамент цінностей і переконань, які ведуть до виховання любові, поваги та патріотичних переконань до своєї країни. Вважаємо, що сьогодні в умовах воєнного стану для вітчизняного суспільства актуальним є ґрунтовне вивчення проблеми військово-патріотичного виховання старшокласників.

Аналіз останніх досліджень. У складних сучасних умовах українська система шкільної освіти має соціальне замовлення на підвищення ефективності вітчизняної системи військово-патріотичного виховання учнів старших класів. Вважаємо, що студіювання досвіду розвинених країн, які мають значні

здобутки у цій галузі виховання дозволить допомогти розв'язати цю важливу педагогічну та суспільну проблему. Так, у працях Б. Гіббс, Г. Грей, М. Сердап, Ф. Озюк, М. Турнер вивчено проблеми військово-патріотичного виховання молоді. Маємо сподівання, що вивчення практичного досвіду ефективних форм військово-патріотичного виховання старшокласників у системі освіти США на конкретних прикладах щодо виховання патріотів сприятиме збагаченню системи військово-патріотичного виховання учнів старшої школи України.

Мета статті – вивчити особливості військово-патріотичного виховання старшокласників у системі освіти США та запропонувати перспективні напрями використання американського досвіду для освітньої системи України.

Методи дослідження: у ході вивчення проблеми військово-патріотичного виховання старшокласників у системі освіти США нами використано порівняльний аналіз для дослідження термінології, організаційних форм військово-патріотичного виховання, а також метод аналізу іншомовних джерел для визначення особливостей військово-патріотичного виховання старшокласників у системі освіти США та означення перспективних напрямів використання американського досвіду в освітній системі України.

Виклад основного матеріалу. Для нашого дослідження доцільно розглянути, поняття «патріотизм» в американському науковому дискурсі. В США відповідно до *dictionary.com*, визначення терміну «патріотизм» описується як «віддана любов, підтримка та захист своєї країни» (Patriotism, 2024). Це визначення нагадує солдатів або людей, яким доручено захищати країну. Проте патріотизм – це не лише бути солдатом, патріотизм може означати набагато більше, і кожен може практикувати його по-своєму. Здається, існує розрив між тим, що учні вважають патріотизмом, і тим, що він є насправді. Виховання справжнього патріотизму в учнів – ось основне завдання військово-патріотичного виховання в школах США.

Основною формою прояву патріотизму є любов до власної країни. У школах в процесі виховання патріотизму, учні поступово розвивають почуття гордості за свою країну.

Учні також мають зрозуміти, чому важливо поважати фундаментальні основи та структури країни. Учні необхідно проводити уроки під час яких розглядаються такі важливі інститути, як уряд і конституція. Мета – дати їм відчуття, що країна варта того, щоб за неї боротися. У школах США акцентують, що патріотизм – це не тільки любов до своєї країни. Це також означає любити та поважати своїх співгромадян. Патріотичні ритуали не мають значення, ви не можете бути патріотом, якщо не допомагаєте людям навколо вас. Учні повинні знати, що вони можуть проявляти патріотизм, підтримуючи своїх співгромадян. Проявом патріотизму є вболівання за спортсменів, які представляють країну на міжнародних змаганнях, або допомага своїм сусідам. Учні мають зрозуміти, що прояв патріотизму – це не просто грандіозний вчинок, але навіть маленькі жести можуть допомогти співгромадянам, а також і країні. Патріотизм – це набагато більше, ніж просто любов до своєї країни. Крім того, є набагато більше способів бути патріотом, це стати солдатом або служити країні та навіть просто будучи законослухняною людиною в суспільстві, ти вже став патріотом. Тому важливо виховувати патріотизм у школах. Учні дізнаються про те, що насправді таке патріотизм і це також активно допомагає позитивно розвивати їхній характер у шкільному віці (Turner, 2021).

Виклад нашого матеріалу дослідження вважаємо за доцільне розпочати словами Джона Ф. Кеннеді «Свобода без навчання завжди

під загрозою, а навчання без свободи завжди марне» (JFK and Education, 2024). Патріотизм є важливою і загальноприйнятною цінністю в навчальних закладах США. Як громадянська чеснота, він завжди був включений до освітніх/виховних програм (Serdar & Ozturk, 2021, p. 144). У такому багатокультурному суспільстві, як Сполучені Штати Америки, патріотичне виховання та навчання молоді функціонує в індивідуально-конкурентному «вільному ринковому суспільстві, зберігаючи при цьому спільне ядро цінностей, які сприяють соціальній єдності, а також є «прихованим порядком денним» або подвійним завданням американських державних шкіл (Gray, 2010, p. 1).

А військово-патріотичне виховання старшокласників як громадян – це загальна місія, що стосується шкіл не тільки у США, а й в Україні. Громадянство і патріотизм часто вважають нероздільними. Якщо ви є добрим громадянином, то ви є патріотом. Якщо ви пов'язані з цією країною (громадянин), ви захищаєте її (патріотизм). Однак, бути одночасно добрим громадянином і патріотом – це суперечливі поняття. Виховання патріотизму має бути зосереджене на потребах усіх і спрямоване на виправлення недоліків сьогодення і минулого. У школах це означає спрямовувати учнів до глибшого розуміння їхніх власних можливостей і навчати, як їх ефективно використовувати, що є ключовими для розвитку учнів як громадян. Щоб досягти цього, вчителі повинні застосовувати різні педагогічні підходи, а саме педагогіку, яка забезпечує простір для дискусій і досліджень, що спрямовані на ускладнення домінуючих історичних наративів і залучення учнів до всебічного вивчення того, що означає бути патріотом. Сьогодні громадська педагогіка у США, а саме виховання патріотизму в учнів є зрозумілою і поширеною як у суспільстві в цілому, так і в школах. На спортивних стадіонах по всій країні стало звичним явищем присутність «солдата гри», а також виконання національного гімну і зарезервовані для ветеранів місця для паркування в громадських місцях. У поєднанні з доступом військових рекрутерів до класів і ритуальною присягою на вірність, якою більшість учнів вітаються щоранку, що є прямим сигналом до підпорядкування, наслідування і слухняності. У американських школах активно використовують педагогіку місця, тобто під час розповідей про війну акцентують увагу учнів на місця, події, дати і драматичні історії про героїзм. Зазвичай вона

не включає жах, складність і криваві наслідки війни, які можуть спонукати учнів ставити під сумнів або ретельно вивчати мотиви й аргументи, наведені на користь війни, чому і як велася війна, а також її ширші соціальні, економічні та політичні наслідки. Навіть якщо вчитель не навчає патріотизму безпосередньо або навіть не пояснює, що таке патріотизм, через обставини та ситуацію з громадською педагогікою в школі та за її межами, патріотичне послання все одно надсилається. Для того, щоб учні усвідомили це і змогли прийняти власне рішення про те, який патріотизм запроваджувати, якщо такий є, учнів потрібно навчати більш критичній формі патріотизму (Gibbs, 2020, p. 6).

Державну систему військово-патріотичної підготовки учнів старших класів у США створено 1916 року відповідно до Закону «Про національну оборону» 1916 р. Згідно з цим нормативно-правовим документом було створено програму Корпус підготовки молодших офіцерів запасу (Junior Reserve Officers Training Corps (JROTC)) як у державних, так і у приватних закладах освіти. У 1964 році Конгрес США розширив програму для всіх військових служб і змінив дійсну службу на спільну підтримку з боку служб і шкіл. Згідно з розпорядженням Конгресу в розділі 10 Кодексу Сполучених Штатів, розділ 2031, кожна військова служба повинна мати проходження програми JROTC, щоб «прищеплювати учням середніх навчальних закладів Сполучених Штатів цінності громадянства, служіння Сполученим Штатам Америки, особистої відповідальності та почуття досягнення «Місія JROTC «Мотивувати молодих людей бути кращими громадянами». Ця програма військово-патріотичного виховання учнів старших класів армії США JROTC наразі діє в понад 1700 державних і приватних середніх школах, військових установах і виправних центрах у Сполучених Штатах Америки і за кордоном (Junior Reserve Officers' Training Corps (JROTC), 2024).

Цікавим прикладом для нашого дослідження є програма патріотичного виховання Військового ордена (Military Order's), яка зосереджена на освіті, розвитку та визнанні молоді. Ця програма патріотичного виховання складається з наступних елементів: Конференція молодіжного лідерства (молодіжне лідерство: патріотичне та громадянське виховання); Конкурс есе; Семінари молодіжного лідерства; Масування кольорів (МОС) (Patriotic Education Program, 2024). Розглянемо ці форми роботи більш детально.

Першою формою роботи за програмою патріотичного виховання Військового ордена (Military Order's) є конференція молодіжного лідерства. Це багатоденні молодіжні лідерські конференції, які надають учням середньої школи США можливість розвинути лідерські навички через патріотичне виховання. Заняття на цих конференціях проводяться кваліфікованими інструкторами та контролюються висококваліфікованими консультантами. Заняття є партисипативними. Мета полягає в тому, щоб 50% часу було присвячено розвитку лідерства; 30% уроків – присвячено вивченню роботи уряду США, історії та Конституції США, патріотизму та американізму; і 20% – присвячено системі вільного підприємництва та економіці США. У цих конференціях часто беруть участь партнери (громадські організації, представники університетів, бізнесу) (Patriotic Education Program, 2024).

Іншою формою патріотичного виховання є проведення конкурсу есе на патріотичну тему. Після оприлюднення результатів конкурсу національним переможцем, за отримання першого та другого місця вручаються нагороди та грошові призи, обов'язково під час місцевих урочистих заходів за участю родини, друзів, представників шкіл, уряду та ЗМІ.

Наступною формою роботи за цією програмою є проведення семінарів молодіжного лідерства – це одноденні освітні семінари, які зосереджені на спеціалізованих темах, таких як: громадянство, закон і порядок, історія національного прапора тощо.

Ще однією із форм роботи із військово-патріотичного виховання є масові заходи щодо національних прапорів – це патріотична церемонія, яка проводиться, щоб висловити підтримку національному прапору і військово-вослужбовцям, які представляють ці прапори. Такі церемонії культу прапора проводяться по всій території Сполучених Штатів Америки і Пуерто-Ріко. У цих церемоніях зазвичай беруть участь підрозділи збройних сил; ветеранські та громадські формування; поліція, шерифи і пожежна служба; а також організації бойскаутів (Patriotic Education Program, 2024).

Також військово-патріотичне виховання проводять у державних школах США. Для нашого дослідження цікавим є досвід Школи «Американська спадщина» (American Heritage Charter School), яка розташована в сільській місцевості округу Бонневіль. У цій школі пропонується безкоштовне, суворе та патріотичне виховання. Місією школи визначено – виховати патріотичних та освічених лідерів

відповідно до вислову Джеймса Медісона «Розвиток і поширення знань є єдиним гарантом справжньої свободи» (American Heritage Charter School, 2024).

Завдання діяльності школи відповідають поглядам Е. Д. Гірша, а саме у його праці «У становленні американців», де визначено дві головні причини для державної освіти в Америці: створити соціальну мобільність, дозволяючи кмітливим, працьовитим учням будь-якого походження мати можливість реалізувати американську мрію; а також створювати соціальну згуртованість, об'єднуючи дітей різного економічного, расового та етнічного походження в громадян єдиної нації. У школі шанують різноманіття культур, які об'єдналися у великий американський «плавильний котел». І тому патріотична виховна діяльність школи зосереджена на збереженні та поширенні унікальних американських ідеалів, історії, культури та конституційних принципів країни, які об'єднують американців як націю (American Heritage Charter School, 2024).

У школі відбувається виховання патріотизму учнів і робиться акцент на громадянській відповідальності, яку можна вважати частиною програми виховання характеру, але це включає набагато більше. Так цікаво, що з метою патріотичного виховання знаком школи було визначено патріота, а шкільними кольорами: червоний, білий і синій, а також активне використання американського патріотичного декору в освітньому просторі (нашивки на рукавах в учнів, державні прапори та символіка в усіх аудиторіях) (American Heritage Charter School, 2024).

Цікавою формою військово-патріотичного виховання є те, що щоранку учні школи читають Клятву вірності, Клятву штату Айдахо, Шкільний символ віри та символ віри в своєму класі. Ось слова цієї клятви: «Я патріот школи Американської хартії спадщини. Я унікальний і розумний. Я шанобливий, чесний і добрий. Я покладаю великі надії на своє майбутнє і великі сподівання на себе. Я обіцяю бути найкращим, на що здатний, керуючись життєвими принципами великих героїв нашої країни. Я обіцяю збагатити світ, служачи іншим. Я патріот – сильний, гордий і сміливий. Я – лідер – сьогодні і завтра» (American Heritage Charter School, 2024).

Також учні школи вивчають американські патріотичні гімни та історичні гімни і співають їх регулярно. Вони вивчають усі чотири куплети державного гімну США. Також вони

вивчають гімни американських родів військ і з гордістю їх співають. Під час навчання в школі учні дізнаються про державну та військову службу, права та обов'язки громадянина, вивчають та запам'ятовують відомі цитати, вірші та промови, які є значущими для спільної американської історії та які об'єднують американців у унікальну американську культуру.

Ще однією формою військово-патріотичного виховання є діяльність військових шкіл США (Military School USA). У військових школах здійснюється всебічна освіта (розум, тіло та дух). Військово-патріотичне виховання в США – це набагато більше, ніж фізичні вправи та марші. Учні, які отримали освіту у військових школах, часто стають успішними, незалежними мислителями, лідерами та чудовими стратегами. Військові школи наголошують на формуванні організаційної структури, дисципліни, моралі та зразковому особистому характері. У військово-патріотичному вихованні наголошується на досягненнях, які базуються на командній роботі та є цілеспрямованими. У процесі виховання та навчання наголошується на честі, відповідальності, дисципліні, командній роботі, чесності та добрих моральних якостях. У військових школах діє суворий дрес-код, щоб учні не відволікалися від того, як вони одягнені. Учні швидко розуміють, деякі вперше, що від них очікують, щоб вони виглядали охайно. Це включає в себе вигладжену уніформу, начищене взуття та бездоганну чистоту. Вони несуть відповідальність за свій зовнішній вигляд, успішність і поведінку. Багато учнів вважають це корисним аспектом військової освіти (Military Schools and Military Academies for Both Boys and Girls, 2024).

Водночас існує низка поширених помилкових уявлень про те, що таке військові школи, як вони працюють і яких учнів на навчання приймають. Правда полягає в тому, що американські військові школи продовжують горду традицію академічної та особистої досконалості, яка витримала напади негативної уваги ЗМІ та зміни моди в освіті (The best therapeutic boarding schools, 2024) Ці школи пропонують відмінну освіту, незалежно від того, йде учень в армію чи ні.

Розглянемо більш детально ці міфи (Myths about military schools, 2024).

Міф №1 – усі військові школи призначені для проблемних підлітків. Більшість військових шкіл точно не призначені для роботи

з проблемними підлітками. Вони мало терпимі до хлопців, які не бажають дотримуватися правил. Однак, якщо у хлопця є достатньо стимулів і бажання змінити свій спосіб життя, військова школа може стати для нього чудовим місцем для цього. Більшість дітей, які мають проблеми із самодорганізацією, потребують дисципліни та стабільності у своєму житті. Військові школи створюють повсякденне життя у військовому стилі в поєднанні з комплексними академічними, спортивними та позакласними програмами.

Дуже високий відсоток випускників військових шкіл у США продовжують навчатися в коледжах та університетах у країні та за кордоном. Академічна підготовка та хороші результати є основними завданнями військових шкіл, які завжди були такими. Більшість військових шкіл вважають себе «підготовчими школами до коледжу», але вони мають ще багато чого зробити в освітньому процесі, щоб підтвердити цю думку та стати основною думкою батьків, які шукають найкращої підготовки для своєї дитини.

Хлопці, а останнім часом і дівчата, отримують всебічну освіту в академічній, спортивній, позакласній діяльності, а також міцну військову підготовку. Військова освіта зосереджена на використанні наукових праць вчених, але вона також передбачає навчання курсантів ладити один з одним, поважати погляди, які відрізняються від їхніх та бути ефективною частиною команди. Оскільки класи невеликі, в них зазвичай навчається 12–16 учнів, кожна дитина отримує персональну увагу, на яку вона заслуговує. Легка атлетика та позашкільні заняття поєднуються з військовою підготовкою, щоб якомога повніше розвинути здібності та особистість кожної дитини.

Міф № 2 – У військових школах мало позакласних заходів. Деякі люди схильні думати, що військові школи – це заняття, постійні заняття лижними видами спорту, марші по полях і важка підготовка в навчальних закладах. У сучасних військових школах це не так. Більшість із них пропонує широкий вибір спортивних і розважальних видів спорту, клубів і заходів, які часто значно перевершують те, що пропонують приватні школи-пансіони та навіть середні школи. Справа в тому, що більшість військових шкіл, більше схожі на кампуси коледжів.

Міф № 3 – Військові школи навчають просто військовим концепціям. Правда полягає в тому, що військові школи – це просто

приватні школи з особливим акцентом. Військові школи, як правило, більш ефективно готують до вступу в коледжі, ніж будь-які інші типи приватних чи державних шкіл, де понад 95% випускників цих шкіл навчаються в коледжах. Справа в тому, що менше 10% випускників військових шкіл йдуть в армію. Військові школи просто поєднують традиційні академічні знання з військовою та фізичною підготовкою, а також культурою, а це, як правило, призводить до розвитку особистості, підготовленої до коледжу, кар'єри та життя.

Міф № 4 – Військові школи, як правило, створюють нерозумних роботів типу «Так, сер». Військові школи вимагають поваги серед учнів, але плекають впевненість у собі та лідерство. Лідером можна бути лише тоді, коли учень думає та діє за власним бажанням. Учні військової школи привчають до виконання наказів, як у військових таборах. Вони вчать хлопців думати та діяти відповідально та ефективно. Дисципліна вимагає ефективної праці, наполегливості, витривалості та часу. Діти повинні вчитися працювати, бути наполегливими, розвивати витривалість і терпіння. Навчання у військовій школі може допомогти створити організаційну структуру для досягнення цих цілей.

В епоху, коли миттєве задоволення здається ендемічним, стара добра дисципліна закладає міцну основу для успіху в дорослому житті. Дисципліна перетворюється на зразок самодисципліни. Після кількох років такого навчання дитина знатиме, що вона повинна робити, щоб досягти своїх цілей. У військових школах дисциплінують так само регулярно, як снідають.

Міф № 5 – Відвідування військової школи є запорукою вступу до військової академії. Навчання в військовій школі не приведе дитину до однієї з військових академій. Навчання у військовій школі та відмінні успіхи в кожному аспекті життя допоможуть учневі у майбутньому. Але ключем до вступу в одну з військових академій є виконання дуже суворих вимог до абітурієнтів. Тому на практиці є низький відсоток тих, хто подав заявку та в подальшому буде прийнятий на навчання у військову академію.

Багато військових шкіл пропонують участь у JROTC або Junior Regular Officer Training Corps. Це федеральна програма, яку спонсорує армія Сполучених Штатів Америки. Армія не може набирати старшокласників, тому використовує програму JROTC, щоб познайомити молодих людей з можливостями

та потенціалом військової служби з надією, що деякі з них можуть вибрати та стати частиною збройних сил у майбутньому. Військові навчальні заклади дбають про успіх своїх випускників, тому більшість військових середніх шкіл допоможуть встановити чіткий шлях до цієї мети для хлопця чи дівчини <https://militaryschoolusa.com/myths-about-military-schools/>.

Висновки. Отже, вивчивши особливості військово-патріотичного виховання старшокласників у системі освіти США ми можемо прийти до висновків:

– у системі освіти США акцентують, що патріотизм – це не тільки любов до своєї країни, це також означає любити та поважати своїх співгромадян. А військово-патріотичне виховання старшокласників як громадян – це загальна місія, що стосується діяльності шкіл не тільки у США, а й в Україні;

– у статті визначені ефективні форми військово-патріотичного виховання старшокласників у системі освіти США. До перспективних напрямів використання американського досвіду в освітню систему України нами віднесено:

– корпус підготовки молодших офіцерів запасу (Junior Reserve Officers Training Corps (JROTC), який було створено 1916 року та ефективно функціонує і до сьогодні. Корпус підготовки молодших офіцерів запасу (Junior

Reserve Officers Training Corps (JROTC) діє як у державних, так і у приватних закладах освіти;

– програму Військовий орден (Military Order's), яка зосереджена на освіті, розвитку та визнанні молоді. Ця програма військово-патріотичного виховання складається з наступних елементів: конференція молодіжного лідерства (молодіжне лідерство: патріотичне та громадянське виховання); конкурс есе; семінари молодіжного лідерства; масування кольорів;

– організація військово-патріотичного виховання у державних школах США. У статті описано досвід Школи «Американська спадщина» (American Heritage Charter School), яка розташована в сільській місцевості округу Бонневіль. У цій школі пропонується безкоштовне, суворе та патріотичне виховання. Місією школи визначено – виховати патріотичних та освічених лідерів відповідно до вислову Джеймса Медісона «Розвиток і поширення знань є єдиним гарантом справжньої свободи»;

– діяльність військових шкіл США (Military School USA). У військових школах здійснюється всебічна освіта (розум, тіло та дух). Військово-патріотичне виховання в США – це набагато більше, ніж фізичні вправи та марші. Учні, які отримали освіту у військових школах, часто стають успішними, незалежними мислителями, лідерами та чудовими стратегами.

ЛІТЕРАТУРА

1. American Heritage Charter School. URL: <https://www.americanheritagecharterschool.com/academics/patriotic-education/>.
2. Gibbs, B. The Foot and the Flag Patriotism, Place, and the Teaching of War in a Military Town. *Democracy & Education*, 2020, 28(1), 1–14
3. Gray, G. D. Teaching Patriotism in America's Public Schools; Policy, Practices, and Debates. *Studies in Language and Literature*, 2010, 29(2), 1–19. <https://core.ac.uk/download/pdf/230512049.pdf>.
4. JFK and Education. URL: <https://www.citeprograms.com/jfk-and-education/#:~:text=%E2%80%9CLiberty%20without%20learning%20is%20always,Kennedy's%20contributions%20to%20the%20country.>
5. Junior Reserve Officers' Training Corps (JROTC). URL: <https://armyrotc.army.mil/jrotc/#:~:text=The%20U.S.%20Army%20Junior%20Reserve,public%20and%20private%20educational%20institution.>
6. Kennedy, R. 5 Common Myths About Military Schools. URL: <https://www.boardingschoolreview.com/blog/5-common-myths-about-military-schools.>
7. Military Schools and Military Academies for Both Boys and Girls. URL: <https://militaryschoolusa.com/>
8. Myths about military schools. <https://militaryschoolusa.com/myths-about-military-schools/>
9. Patriotic Education Program. URL: <https://moww.org/outreach-programs/patriotic-education-program>
10. Patriotism. URL: <https://www.dictionary.com/browse/patriotism>
11. Serdar, M., & Ozturk, F. A Comparative Review of Articles on Education of Patriotism: A Thematic Analysis, *International Journal of Progressive Education*, 2021, 17(6), 144–157.
12. The best therapeutic boarding schools. URL: <https://besttherapeuticboardingschools.com/>
13. Turner, M. Why We Should Teach Students Patriotism at School. URL: <https://www.wheremat.com/why-we-should-teach-students-patriotism-at-school.>

REFERENCES

1. American Heritage Charter School. URL: <https://www.americanheritagecharterschool.com/academics/patriotic-education/>.
2. Gibbs, B. (2020) The Foot and the Flag Patriotism, Place, and the Teaching of War in a Military Town. *Democracy & Education*, 28(1), 1–14
3. Gray, G. D. (2010) Teaching Patriotism in America's Public Schools; Policy, Practices, and Debates. *Studies in Language and Literature*, 29(2), 1–19. <https://core.ac.uk/download/pdf/230512049.pdf>.
4. JFK and Education. URL: <https://www.citeprograms.com/jfk-and-education/#:~:text=%E2%80%9CLiberty%20without%20learning%20is%20always,Kennedy's%20contributions%20to%20the%20country.>
5. Junior Reserve Officers' Training Corps (JROTC). URL: <https://armyrotc.army.mil/jrotc/#:~:text=The%20U.S.%20Army%20Junior%20Reserve,public%20and%20private%20educational%20institution.>
6. Kennedy, R. (2023) 5 Common Myths About Military Schools. URL: <https://www.boardingschoolreview.com/blog/5-common-myths-about-military-schools.>
7. Military Schools and Military Academies for Both Boys and Girls. URL: <https://militaryschoolusa.com/>
8. Myths about military schools. <https://militaryschoolusa.com/myths-about-military-schools/>
9. Patriotic Education Program. URL: <https://moww.org/outreach-programs/patriotic-education-program>
10. Patriotism. URL: <https://www.dictionary.com/browse/patriotism>
11. Serdar, M., & Ozturk, F. A (2021) Comparative Review of Articles on Education of Patriotism: A Thematic Analysis, *International Journal of Progressive Education*, 17(6), 144–157.
12. The best therapeutic boarding schools. URL: <https://besttherapeuticboardingschools.com/>
13. Turner, M. (2021). Why We Should Teach Students Patriotism at School. URL: <https://www.wheremat.com/why-we-should-teach-students-patriotism-at-school.>